

Handläggare
Åsa Andersson
Karin Carlsson**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2026-04-21, p. 16

Utsläpp av vatten i Stockholms stad

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna "Utsläpp av vatten i Stockholms stad – Vägledning och riktvärden, kortversion" (bilaga 1) och "Utsläpp av vatten i Stockholms stad – Vägledning och riktvärden" (bilaga 2).
2. Ge förvaltningschefen i uppdrag att vid behov besluta om justeringar i riktvärden samt tillägg av riktvärden för specifika ämnen om detta föranleds av ny kunskap eller ny eller ändrad lagstiftning.
3. Upphäva beslut § 20, 2022-06-07 om "Vägledning för länshållningsvatten".

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade 2022-06-07 om "Vägledning för länshållningsvatten" innehållande riktvärden för länshållningsvatten. Riktvärdena har bidragit med tydlighet för både tillsyn och verksamhetsutövare men med åren har utvecklingsbehov identifierats.

Under 2025–2026 har en översyn av riktvärdena genomförts. De utvecklingsbehov som har framkommit visade bland annat att vägledningen behöver innehålla en tydligare redovisning av metodiken bakom framtagandet av riktvärdena samt att tillämpningen skulle behöva breddas. De nya riktvärdena omfattar därför "Utsläpp av vatten" i bredare bemärkelse, inklusive bedömning av utsläpp av dag-, grund-, process- och spillvatten från verksamheter eller i samband med tillfälliga åtgärder.

Översynen har resulterat i en rapport innehållande vägledning gällande bedömning av utsläpp, metodik för framtagande av riktvärden samt ämnesblad för alla ämnen eller ämnesgrupper med riktvärden. Till rapporten har en kortversion tagits fram innehållande sammanfattad vägledning och riktvärden.

Arbetet med att ta fram vägledning och riktvärden för utsläpp av vatten har skett i samverkan med grannkommuner och kommuner inom Östra Mälarens vattenskyddsområde, dricksvattenproducenter och VA-bolag (SVOA och Norrvatten), Länsstyrelsen samt branschaktörer inom vattenrening.

Riktvärdena och tillhörande vägledning är avsedda att användas som stöd för bedömning av behovet av reningsåtgärder och försiktighetsmått vid utsläpp, med hänsyn till lokala förhållanden, kumulativa effekter och ämnens egenskaper. De kan tillämpas både vid tillfälliga och kontinuerliga utsläpp.

Riktvärdena och vägledningen utgör ett underlag för hur miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna nås i stadens vattenförekomster, skydda grundvatten samt för att säkerställa god dricksvattenkvalitet.

Bakgrund

Det finns skäl att anta att vatten som uppstår, avleds och släpps ut från en miljöfarlig verksamhet eller i samband med att en åtgärd vidtas, är förorenat i större eller mindre utsträckning. Det handlar såväl om dag-, grund- och länshållningsvatten som samlas upp och avleds, samt process- eller spillvatten som uppstår genom en verksamhet. Den som vill släppa ut vatten från en verksamhet eller i samband med en tillfällig åtgärd har en skyldighet att både skaffa sig kunskap om vilka föroreningar som vattnet innehåller och vidta de försiktighetsmått som krävs för att förebygga och minska den negativa påverkan på miljön.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade 2022-06-07 om ”Vägledning för länshållningsvatten”. Vägledningen har bidragit med tydlighet för både tillsyn och verksamhetsutövare, men med åren har utvecklingsbehov identifierats. Identifierade utvecklingsbehov omfattar bland annat tillägg av riktvärden för vissa ämnen samt behov av tydligare vägledning vid utsläpp inom vattenskyddsområden. Ytterligare utvecklingsbehov som har framkommit är att det saknas riktvärden för kontinuerliga utsläpp, liksom för utsläpp av andra typer av vatten än sådant som definieras som länshållningsvatten. Det har även framkommit att det saknas tydliga och samlade underlag som redovisar hur respektive riktvärde har tagits fram.

Utifrån de utvecklingsbehov som har framkommit har miljöförvaltningen under 2025–2026 genomfört en översyn av riktvärdena för länshållningsvatten, med målet att ge tydlig vägledning för de utmaningar som lyfts.

Översynen har resulterat i en rapport innehållande vägledning gällande bedömning av utsläpp, metodik för framtagande av

riktvärden samt ämnesblad för alla ämnen eller ämnesgrupper med riktvärden. Till rapporten har en kortversion tagits fram, innehållande sammanfattad vägledning och riktvärden.

Ärendets beredning

Arbetet har genomförts i samverkan med grannkommuner och dricksvattenproducenterna och VA-bolagen Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) och Norrvatten samt andra aktörer.

Under våren 2025 hölls ett samverkansmöte med Stockholms grannkommuner, kommuner inom Östra Mälarens vattenskyddsområde, SVOA, Norrvatten och Länsstyrelsen för att samla erfarenheter och synpunkter. Under hösten 2025 genomfördes en enkät till företag som tillhandahåller reningstekniker samt en workshop med branschaktörer för att belysa tekniska utmaningar och kostnader med riktvärden. Under workshopen deltog även kommuner och VA-bolag.

Riktvärdena och vägledningen remitterades under sommaren 2025 till SVOA, Norrvatten och internt inom miljöförvaltningen, och inkomna synpunkter har beaktats.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Den reviderade vägledningen innehåller beskrivningar av den metodik som ligger till grund för hur respektive riktvärde har tagits fram samt vägledande principer för bedömning av utsläpp till vatten. Redovisningen av metodiken syftar till att skapa transparens kring framtagandet av riktvärdena. Baserat på vägledningen har en kortfattad och lättillgänglig version med tillhörande riktvärden sammanställts.

Riktvärdena utgör underlag för att i det enskilda fallet bedöma behovet av reningsåtgärder eller andra försiktighetsmått vid utsläpp till vatten. Riktvärden har tagits fram för utsläpp inom Östra Mälarens vattenskyddsområde och till sjöar, vattendrag och kustvatten samt för infiltration i mark.

Riktvärdena för utsläpp av vatten kan tillämpas både vid kontinuerliga och tillfälliga utsläpp, från exempelvis verksamheter, trafikområden, tunnlar och andra förorenade ytor samt vid avledning av länshållningsvatten från mark- och anläggningsarbeten.

Riktvärdena har tagits fram med stöd av en rapport från Statens geotekniska institut (SGI), *Bedömning av förorenade områdens belastning på yt- och grundvatten*. Metodiken innebär en sammanvägning av bakgrundshalter, föroreningsbelastning, effektbaserade koncentrationskriterier och andra faktorer, t.ex. ämnets toxicitet, persistens eller om det är bioackumulerande.

De generella riktvärdena är inte tänkta att användas som gränsvärden. Tillämpningen ska alltid bedömas utifrån de specifika förutsättningarna i varje enskilt fall. Vägledande principer har sammanställts för att ge stöd vid bedömning och hantering av utsläpp av vatten med hänsyn till lokala förhållanden, kumulativa effekter, risk för skada eller olägenhet för miljön samt ämnenas egenskaper. Vägledningen syftar till att underlätta helhetsbedömningar och tydliggöra varför krav på förebyggande åtgärder, rening och uppföljning bör ställas – samt hur omfattande dessa krav bör vara. Vägledningen kompletterar riktvärdena och betonar att varje utsläpp ska bedömas utifrån sina unika förutsättningar.

Arbetet med de reviderade riktvärdena och vägledningen har utförts i bred samverkan. Intresset och behovet av kommunöverskridande erfarenhetsutbyte har i samband med framtagandet visat sig vara stort.

För att riktvärden och riktlinjer ska implementeras så som det är tänkt kommer utbildning och samverkan med berörda målgrupper inom staden att genomföras. Vidare erfarenhetsutbyte kommer även att ske genom Vattenskyddsråd Östra Mälaren samt inom Miljösamverkan Stockholms län.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Maria Svanholm
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Bilagor

1. Utsläpp av vatten i Stockholms stad – Vägledning och riktvärden, kortversion
2. Utsläpp av vatten i Stockholms stad – Vägledning och riktvärden